

سال گذشته آموختی:

- بچه‌ها، یعنی چند بچه.

- کتاب‌ها، یعنی چند کتاب.

- دختران، یعنی چند دختر.

- پسران، یعنی چند پسر.

اکنون با دقت به نوشته‌ی زیر توجه کن.

- موجودات، یعنی چند موجود، موجودها.

- حیوانات، یعنی چند حیوان، حیوان‌ها.

- جملات، یعنی چند جمله، جمله‌ها.

- کلمات، یعنی چند کلمه، کلمه‌ها.

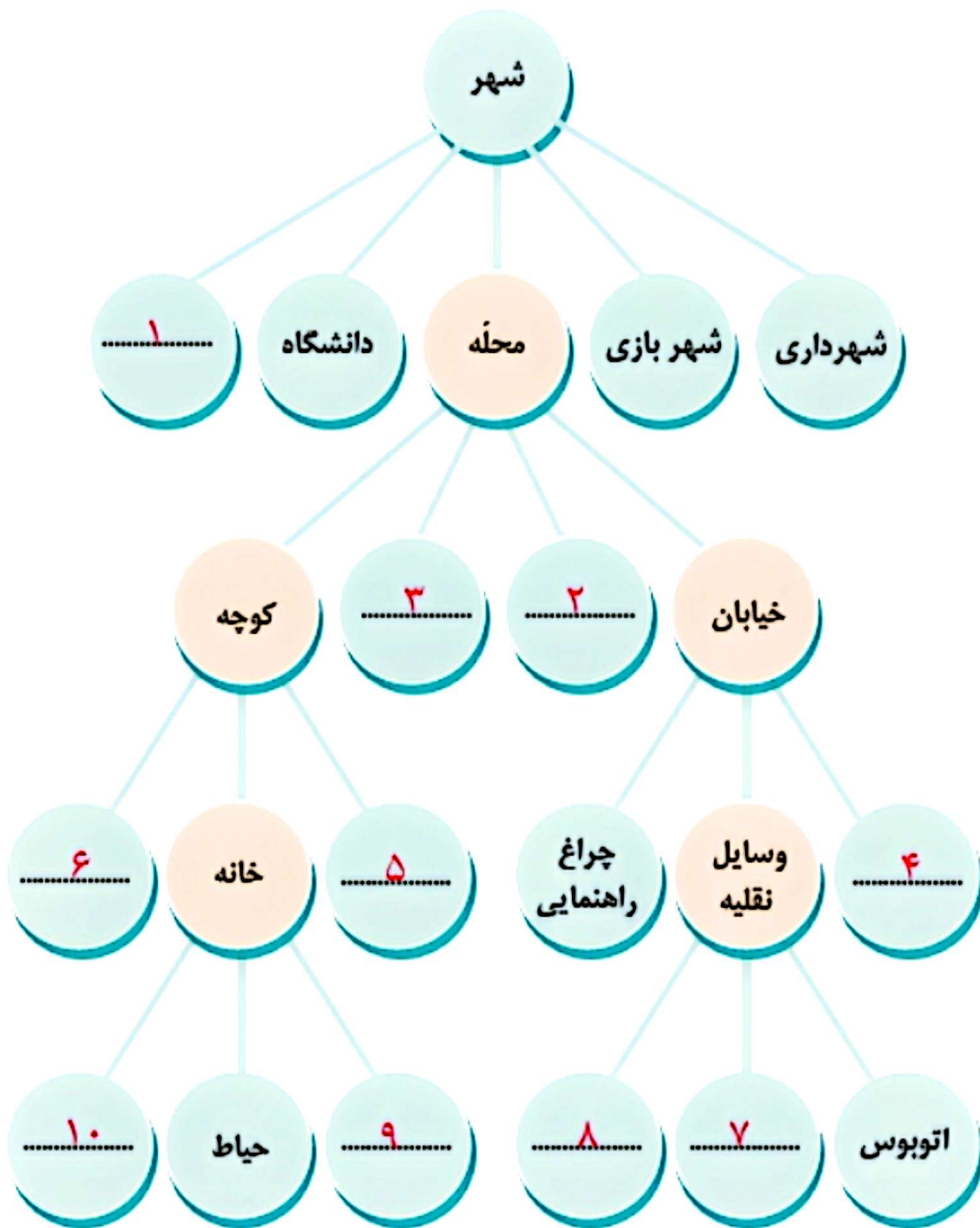
حالا تو بگو:

- خاطرات، یعنی چند خاطره، خاطرها

- لحظات، یعنی چند لحظه، لحظه‌ها

- قطعات، یعنی چند قطعه، قطعه‌ها

به این نمودار با دقت نگاه کن و جاهای خالی را
با کلمه‌های مناسب کامل کن.

- ۱- بیمارستان ۲- مسجد ۳- بوستان ۴-
خطکشی عابر پیاده ۵- درخت ۶- چراغ برق
۷- تاکسی ۸- موتورسیکلت ۹- در ۱۰- اتاق

جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پُر کن.

- من استخر را مکانِ ورزشی می‌دانم.

- تو مدرسه را مکانِ آموزشی می‌دانی.

- علی محله را مکانِ اجتماعی می‌داند.

- ما مسجد را مکانِ دینی می‌دانیم.

- شما سینما را مکانِ فرهنگی می‌دانید.

- بچه‌ها «خانه‌ی سلامت» را مکانِ بهداشتی

می‌دانند.

واژه آموزی: کلمات هم‌خانواده

با دقت به این کلمه‌ها نگاه کن.

عالم ← علم ← معلّم

حالا تو بگو:

شاكر ← شكر ← متشكر

ناظم ← نظم ← منظم

به این جمله ها دقت کن.

- آموزگار بهش گفت: «خوشحالم که به پاکیزگی اهمیت میدی»

- آموزگار به او گفت: «خوشحالم که به پاکیزگی اهمیت میدهی»

حالا تو بگو:

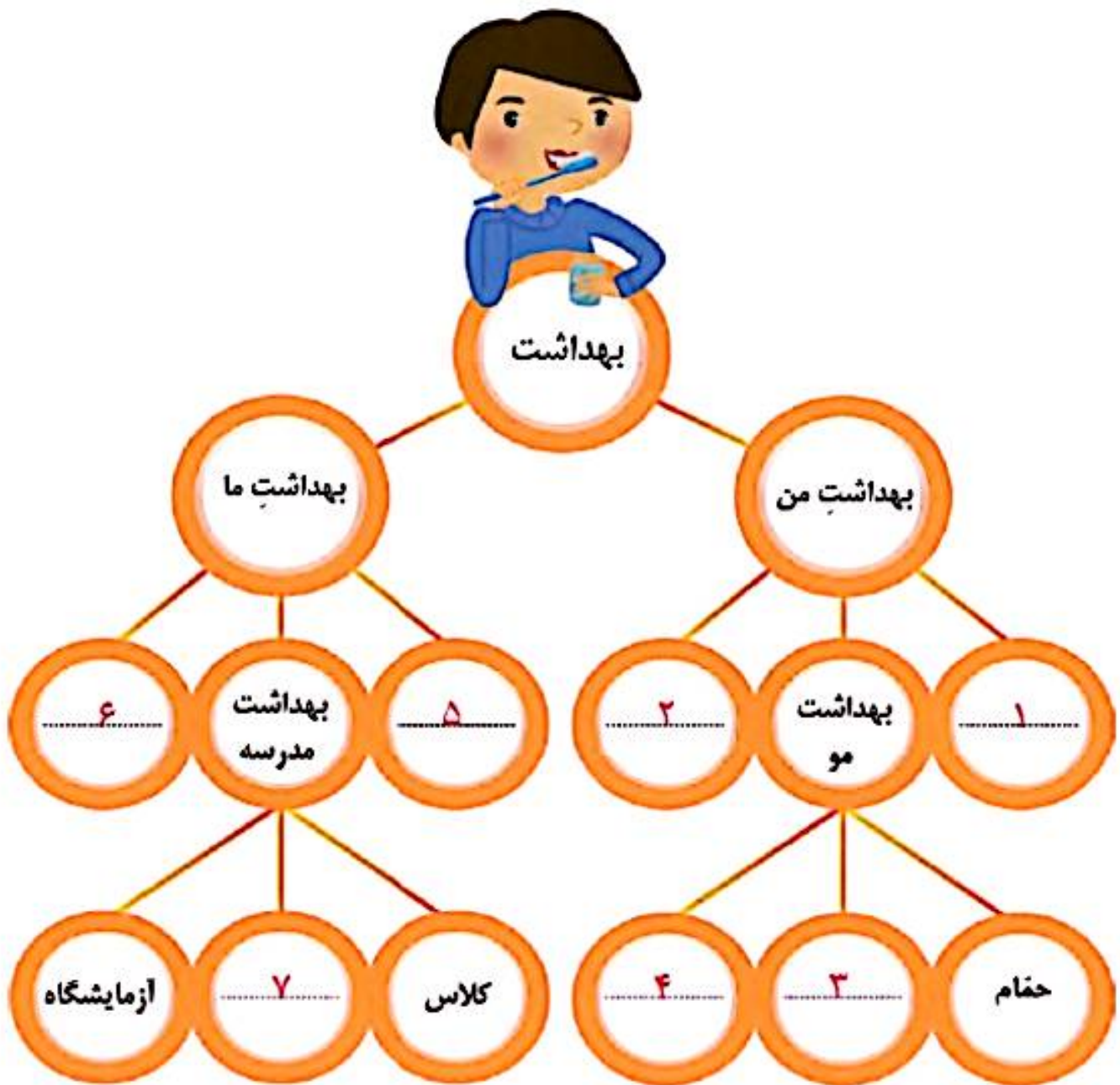
- انسان عادت داره خونهی خودشو تمیز کنه.

- انسان عادت دارد خانهی خود را تمیز کند.

- خوب نگاه کنین تا زیباییهای طبیعت را بهتر ببینین.

- خوب نگاه کنید تا زیبایهای طبیعت را بهتر ببینید.

به این نمودار با دقت نگاه کن و جاهای خالی را
با کلمه‌های مناسب کامل کن.

۱- بهداشت دهان ۲- بهداشت پوست ۳-

شانه ۴- کوتاه نگه داشتن مو ۵- بهداشت

خانه ۶- بهداشت محله ۷- حیاط

به نشانه‌های نگارشی در جمله‌های زیر، توجه کن
و درباره‌ی آن‌ها با دوستانت گفت‌وگو کن.

- بهاره گفت: «پس هر کدام از ما، امروز یک
کارخانه‌ی تولید آلودگی صوتی بودیم.»

- خانم مرّبی گفت: «آلودگی صوتی، باعث آزار
مردم می‌شود.»

در این دو جمله نشانه‌های نگارشی (:), (.), (،) و (،) نقطه،
گیومه، (،) ویرگول و (.) نقطه به‌کار رفته
است. این علائم و نشانه‌ها هر کدام مفهوم
خاصی دارند که با وجود آن‌ها عبارات و جمله‌ها
را می‌توان صحیح خواند.

به این جمله‌ها توجه کن.

- ما خدا را شکر می‌کنیم.

- در چای شکر می‌ریزیم.

- گاهی برای لطافت پوست از کرم استفاده می‌کنیم.

- کرم زیر خاک زندگی می‌کند.

- ما همیشه به لطف و کرم خدا امیدوار هستیم.

این کلمات را چگونه می‌خوانی؟

- شش، شش ← شُش، شِش

- گل، گل ← گُل، گِل

- سم، سم ← سُم، سَم

«نام من پروین است و مثل تو دانش‌آموز پایه‌ی سوم هستم. الآن مشغول خواندن داستانی زیبا هستم و هنگام مطالعه، سعی می‌کنم؛ حواسم پرت نشود. با خود فکر می‌کنم چگونه یک نقاشی قشنگ برای این قصه‌ی پُرماجرا بکشم.»

همان‌طور که دیدی، همه‌ی جمله‌ها مربوط به اکنون (زمان حال) است.

حالا تو بگو: الآن مشغول انجام چه کاری هستی؟

به جمله های زیر دقت کن و جاهای خالی را با کلمه های مناسب کامل کن.

- **خطکش**، وسیله ای است که با آن، خط می کشند.

- **میخ کش**، وسیله ای است که با آن، میخ را از تخته بیرون می کشند.

حالا تو بگو:

- **دودکش** وسیله ای است که دود را از خانه بیرون می کشد.

- **بارکش**، وسیله ای است که با آن بار را می کشند.

«دیروز با برادرم ناهار خوردم. او میلی به غذا
نداشت و من غذای او را نیز خوردم. بعد از ظهر،
دل درد شدیدی گرفتم. مادرم با مهربانی به من
دارو داد. من تصمیم گرفتم، دیگر پُرخوری نکنم»
همان‌طور که دیدی، بیشتر جمله‌ها مربوط به
دیروز (زمان گذشته) بود. حالا تو بگو دیروز چه
کارهایی انجام دادی.

«خرس کوچولو آن روز، خیلی سرحال بود. او مشغول بازی در جنگل زیبا و سرسبز بود که صدایی شنید. وقتی جلوتر رفت، خرگوش کوچکی را دید که دستمالی را مانند سربند، به سر بسته بود. انگار سردرد داشت. خرس کوچولو به او کمک کرد تا نزد هُدهُدِ دانا برود. او از این کار احساس نشاط و سربلندی می‌کرد.»

کدام کلمه‌ها، توجّه تو را جلب کرد؟ آن‌ها را بگو.
اکنون درباره‌ی معنای آن‌ها با دوستانت گفت‌وگو کن. سرحال، سرسبز، سردرد، سربلندی

سرحال: شاد و با نشاط *** سربند: دستمالی
که به سر می‌بندند. *** سربلندی: افتخار ***
سرسبز: خرم *** سردرد: دردی که در سر وجود دارد.

نهال سیب با خود فکر می‌کرد: «وقتی بزرگ بشوم، از سیب‌هایم به بچه‌ها خواهم داد و شادی آن‌ها را تماشا خواهم کرد و از خدا به خاطر مهربانی‌هایش تشکر خواهم کرد.»

همان‌طور که دیدی، فکرهای نهال سیب، مربوط به آینده بود. حالا تو بگو در آینده، چگونه به دیگران خدمت خواهی کرد؟

- انسان خوش قیافه، کسی است که قیافه‌ی خوبی دارد.

- انسان خوش‌حال، کسی است که حال خوب و خوشی دارد.

- غذای خوش‌مزه، غذایی است که مزه‌ی خوبی دارد.

- گل خوش‌بو گلی است که بوی خوبی دارد.

به جمله‌های زیر توجه کن.

۱- حضرت فاطمه (س) در خانه یک پیراهن ساده داشت.

حضرت فاطمه -سلام الله علیها- در خانه یک پیراهن ساده داشت.

۲- جبرئیل به خانه‌ی حضرت محمد (ص) آمد.

جبرئیل به خانه‌ی حضرت محمد -صلی الله علیه و آله- آمد.

۳- حضرت علی (ع) از ازدواج با دختر رسول خدا خوش حال بود.

حضرت علی -علیه السلام- از ازدواج با دختر رسول خدا خوش حال بود.

جمله‌های زیر را با دقت بخوان و به کلمه‌هایی که پررنگ است، توجه کن. سپس درباره‌ی معنای آن‌ها با دوستانت گفت‌وگو کن.

- آواز **دل‌نشین** پرنده به گوش می‌رسید. **دل‌نشین یعنی:** خوشایند و پسندیده.

- موضوع **دلخواه** من کتاب‌خوانی است. **دلخواه یعنی:** مورد علاقه

- صوت **دل‌نواز** قرآن در مسجد پیچیده بود. **دل‌نواز یعنی:** دل‌پذیر، آرام‌بخش

- تو جمعه نیامدی و غروب آن، چه **دلگیر** بود. **دلگیر یعنی:** غمناک

- او از شکست **دل‌خور** بود؛ اما ناامید نبود. **دل‌خور یعنی:** ناراحت

بیاموز و بگو

۱- به جمله های زیر دقت کن و بگو از چند کلمه

تشکیل شده اند؟ آیا معنی کاملی دارند؟

- رفتم. از یک کلمه تشکیل شده است و معنی کاملی دارد.

- آمدند. از یک کلمه تشکیل شده و معنی کاملی دارد.

۲- حالا به مثال های زیر توجه کن. آیا معنی کاملی دارند؟

- دیروز من و هم کلاسی هایم در خیابان به سمت کتابفروشی

از ۹ کلمه تشکیل شده است و معنی کاملی ندارد.

- هفته ی گذشته در مسجد محله، علی را

از ۷ کلمه تشکیل شده است و معنی کاملی ندارد.

۳- در مورد تفاوت این مثال‌های کوتاه و بلند، با هم کلاسی‌هایت گفت‌وگو کن. گاهی بعضی از جمله‌ها کوتاه و از یک کلمه تشکیل شده‌اند و معنی کاملی دارند. مانند: دیدم

اما بعضی از جمله‌ها بلند و از چند جمله تشکیل شده‌اند و معنی کاملی ندارند و خواننده را منتظر می‌گذارند. مانند: من صدای تو را

۱- به جمله های زیر توجه کن.

- دانش آموز توانمند، یعنی دانش آموزی که توانایی دارد.

- رفتار ارزشمند، یعنی رفتاری که ارزش دارد.

۲- حالا تو بگو:

- دختر هنرمند، یعنی دختری که هنر دارد.

- انسان ثروتمند، یعنی انسانی که ثروت دارد.

۱- به مثال‌های زیر دقت کن و در مورد آن‌ها با دوستانت گفت‌وگو کن.

علی ← رفت ← علی رفت.

علی ← دوید ← علی دوید.

علی ← آمد ← علی آمد.

نرگس قصه را ← نوشت ← نرگس قصه را نوشت.

نرگس قصه را ← خواند ← نرگس قصه را خواند.

نرگس قصه را ← شنید ← نرگس قصه را شنید.

۲- حالا تو بگو:

مریم غذا را ← پخت ← مریم غذا را پخت.

مریم غذا را ← کشید ← مریم غذا را کشید.

مریم غذا را ← خورد ← مریم غذا را خورد.

به جمله‌های زیر دقت کن.

- گلستان، یعنی جایی که پر از گل است.

- دبیرستان، یعنی جایی که دبیران در آن درس می‌دهند.

حالا تو بگو:

- بیمارستان، یعنی جایی که در آن بیماران را درمان می‌کنند.

حکایت، داستان کوتاهی است که از روزگار
گذشته بر جای مانده است و با پند، اندرز و
نصیحت همراه است و تجربه‌ای از زندگی را بازگو
می‌کند. قسمت اول متن درس «نویسنده‌ی
بزرگ»، نمونه‌ای از حکایت است. حالا اگر
حکایت دیگری را می‌دانی، برای دوستانت
تعریف کن.

۱- به این عبارات دقت کن.

- نمکدان، یعنی جای نمک

- یخدان، یعنی جای یخ

۲- حالا تو بگو:

- شمعدان، یعنی جای شمع.

- گلدان، یعنی جای گل

گاهی برای بیان عواطف و احساسات از نوشته‌های زیبایی استفاده می‌شود که اغلب دارای آهنگ است. این گونه نوشته‌ها را شعر می‌گویند. متن درس «ایران عزیز» شعر است. خواندن شعر به روح انسان آرامش می‌دهد. کشور ایران شاعران زیادی دارد. آیا شعرهای دیگری را به یاد داری تا برای دوستانت بخوانی؟

۱- به جمله‌های زیر توجه کن.

- من زبان دارم؛ امّا قفل زبانه دارد.
- من چشم دارم؛ امّا کوه چشمه دارد.
- من گوش دارم؛ امّا کلاس گوشه دارد.

۲- حالا تو بگو:

- من دندان دارم؛ امّا شانه دندان دارد.
- من دهان دارم؛ امّا غار دهانه دارد.
- من پا دارم، امّا میز پایه دارد.
- من دست دارم؛ امّا صندلی دسته دارد.

به این قسمت از شعر، توجه کن.

«آب آینه‌ای است پهناور»، یعنی آب مثل
آینه است.

شاعر برای زیبایی شعر خود، از شباهت آب و آینه
استفاده کرده است.

تو می‌توانی نمونه‌ی دیگری بگویی؟ «می‌زنم
غوطه مثل ماهی»، یعنی من مثل ماهی غوطه
می‌زنم.

۱- به این جمله ها دقت کن.

* حادثه‌ی خطرناک، یعنی حادثه‌ای که خطر دارد.

* خاک نمناک، یعنی خاکی که نم دارد.

* آواز سوزناک، یعنی آوازی که سوز دارد.

۲- حالا تو بگو:

* نگاه غمناک، یعنی نگاهی که غم دارد.

* زخم دردناک، یعنی زخمی که درد دارد.

محمد ← معلّم را → دید ← محمّد معلّم را دید.

محمد ← پدرش را → دید ← محمّد پدرش را دید.

محمد ← حامد را → دید ← محمّد حامد را دید.

بچه‌ها ← سیب‌ها را → خوردند ← بچه‌ها سیب‌ها را خوردند.

بچه‌ها ← غذا را → خوردند ← بچه‌ها غذا را خوردند.

بچه‌ها ← خوراکی‌هایشان را → خوردند ← بچه‌ها خوراکی‌هایشان را خوردند.

- روسری، پوشاک زنانه است.

- نشستن روی ستاره و سفر در آسمان، رؤیای
کودکانه است.

- فعالیت‌های گروهی در کلاس، نوعی رابطهی
دوستانه است.

۲- حالا تو بگو:

- دامن، لباس زنانه است.

- کُشتی، ورزش مردانه است.

در درس سوم خواندیم که آموزگار از هر گروه خواست خوب به اطراف خود نگاه کنند. بعد هرچه را می‌بینند و می‌شنوند، یادداشت کنند و با همفکری، یک نوشته یا گزارش بنویسند. یادداشت‌برداری، یعنی نوشتن چیزهایی که می‌شنویم، می‌بینیم یا می‌خوانیم. وقتی به مسافرت یا گردش علمی می‌روی؛ خوب است دفترچه‌ی یادداشت همراه داشته باشی و دیده‌ها و شنیده‌ها را در آن یادداشت کنی، تا فراموش نشوند. سپس با منظم کردن آن یادداشت‌ها می‌توانی نوشته، گزارش یا خاطرات خود را بنویسی. بسیاری از نویسندگان بزرگ، با استفاده از یادداشت‌های خود کتاب نوشته‌اند.